

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕЛЬНИЧУК Інна Василівна

УДК 657.44:677

**ОБЛІК І АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙ У СФЕРІ ВИПУСКУ ТА ЗБУТУ
ПРОДУКЦІЇ ТЕКСТИЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ**

**Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)**

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Тернопіль – 2011

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Тернопільському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор,
Крупка Ярослав Дмитрович
Тернопільський національний економічний
університет,
декан факультету обліку і аудиту

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент,
Корінько Микола Данилович
Національна академія статистики,
обліку та аудиту,
завідувач кафедри аудиту

кандидат економічних наук, доцент,
Бачинський Василь Іванович
Львівська комерційна академія,
завідувач кафедри бухгалтерського обліку

Захист відбудеться «14» жовтня 2011 р. о 11 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.03 у Тернопільському національному економічному університеті за адресою: 46020 м. Тернопіль, вул. Львівська, 11а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46020 м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий «12» вересня 2011 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М. П. Шаварина

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. За період формування ринкових відносин у вітчизняній текстильній промисловості відбувся значний спад виробництва. Причинами цього стали: розбалансування ринків сировини і збуту продукції, попиту через зниження рівня життя населення та заповнення ринку імпортом текстилем і як наслідок зменшення виробничого потенціалу текстильної галузі. Певна стабілізація і збільшення обсягів виробництва галузі спостерігалися протягом 2003–2004 рр., що пов'язано з технічним переоснащенням, реорганізацією, структурними змінами та запровадженням товарних інновацій на більшості підприємств текстильної промисловості. За результатами аналізу умов функціонування підприємств текстильної промисловості України встановлено, що важливими передумовами розвитку їхнього виробничого потенціалу можуть стати запровадження нововведень у техніці, втілених у нових технологіях, й застосування нових підходів до організації виробництва і збуту продукції.

Результати дослідження діяльності окремих суб'єктів текстильної галузі показують, що адаптація до змін зовнішнього середовища через впровадження інновацій у сферу виробництва здатна забезпечити стабільність у діяльності та подальший розвиток підприємства. Однак поряд із загальноекономічними питаннями, які необхідно вирішувати у межах галузі, існують проблеми, пов'язані з удосконаленням інформаційного забезпечення інноваційного розвитку, можливістю розкриття інноваційних перетворень у системі фінансового й управлінського обліку та їхньою аналітичною оцінкою випуску і збуту продукції.

Проблеми економічного обґрунтування інновацій, зокрема й інноваційного розвитку підприємств взагалі досліджували такі класики економічної науки, як М. І. Туган-Барановський, Й. А. Шумпетер, М. Д. Кондратьєв, а також українські та зарубіжні науковці Ю. М. Бажал, О. І. Волков, А. П. Гречан, М. П. Денисенко, П. Ф. Друкер, П. Н. Завлін, А. В. Васильєв, С. М. Ілляшенко, М. А. Йохна, В. В. Стадник, П. П. Микитюк, А. І. Мокій, Л. І. Федулова й ін. Проблемам організації та методології обліку інновацій на підприємстві присвячені праці О. С. Бородкіна, В. І. Бачинського, О. О. Ільченка, О. В. Кантаєвої, М. Д. Корінька, Я. Д. Крупки, О. В. Мінакова, Л. В. Нападовської, М. С. Пушкаря, І. Й. Яремко й ін.

За результатами проведеного дослідження надбань науковців встановлено, що питання систематизації витрат на випуск продукції та оцінювання ефективності інноваційних процесів у текстильній промисловості вивчені недостатньо. Потреба у розробці основних напрямів обліку інноваційних процесів у текстильній галузі, формування інформації про витрати інноваційного характеру, методів їхнього групування і джерел покриття зумовлюють та обґрунтовують актуальність теми дослідження, її наукову та практичну цінність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Основні результати дисертації отримано у процесі виконання науково-дослідних робіт

на кафедрах обліку і аудиту в інвестиційній сфері та обліку у виробничій сфері Тернопільського національного економічного університету за темами «Дослідження і розробка методики та організації обліку і аудиту діяльності підприємств інвестиційного комплексу» (номер державної реєстрації 0102U007219), «Дослідження і розробка методики та організації обліку, контролю, аналізу витрат, доходів і результатів операційної та інвестиційної діяльності підприємств у сфері агропромислового виробництва» (номер державної реєстрації 0103U006673), «Дослідження і розробка теорії, методології, технології та організації обліку, аналізу і аудиту активів, зобов'язань та господарських процесів у підприємствах, закладах» (номер державної реєстрації 0106U012532). Автором підготовлено методику обліку і аналізу інновацій та інвестиційно-інноваційної діяльності.

Мета і завдання дисертаційного дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає в дослідженні теоретичних підходів і на цій основі розробленні науково-практичних рекомендацій щодо вдосконалення теорії, методології та організації обліку та аналізу інновацій у сфері випуску і збуту продукції текстильної промисловості відповідно до сучасних вимог управління.

Для досягнення мети у дисертаційній роботі визначено такі завдання:

- з'ясувати економічний зміст терміна «інновація» з метою вдосконалення його тлумачення в системі бухгалтерського обліку;
- встановити критерії визнання та оцінки інновацій, дати пропозиції щодо їхнього вдосконалення з урахуванням ринкового підходу;
- виявити нові класифікаційні ознаки інновацій, які стануть основою для аналітичного обліку цих активів та побудувати класифікаційну схему витрат на їхнє впровадження у текстильній галузі;
- проаналізувати та обґрунтувати робочий План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств щодо обліку інновацій у сфері виробництва й збуту продукції з метою покращення забезпечення інформацією внутрішніх і зовнішніх користувачів;
- удосконалити структуру та порядок відображення інноваційних процесів у первинних документах, запропонувати удосконалені реєстри і форми внутрішньої звітності управлінського обліку інновацій;
- розробити методичні підходи до бухгалтерського обліку інновацій, які пов'язують всі етапи їхнього здійснення – від формування наукових розробок до впровадження нововведень у текстильній галузі;
- удосконалити діючий порядок оцінки й аналізу інноваційних процесів на підприємствах текстильної промисловості та сформулювати пропозиції з вдосконалення методичних підходів до оцінки ефективності інновацій, пов'язаних з випуском і збутом продукції.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку та аналізу діяльності підприємств текстильної промисловості в частині інноваційних процесів, котрі пов'язані з випуском та збутом продукції.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методичних і практичних засад обліку й аналізу інновацій у сфері випуску та збуту продукції підприємств текстильної промисловості.

Методи дослідження. У процесі дослідження проблем обліку інноваційних процесів на вітчизняних підприємствах використовувались такі методи: порівняння й історичний метод – для з'ясування сутності понять «інновації», «інноваційний процес» та «інноваційна діяльність»; аналіз – при виявленні окремих складових інноваційного процесу; синтез – для розкриття сутності інновацій як категорії в бухгалтерському обліку; моделювання – при розробці моделей обліку щодо інновацій у сфері випуску і збуту текстильної продукції; економіко-математичного моделювання – при побудові моделі оптимізації рентабельності інноваційно-інвестиційного проекту; формалізації – для вдосконалення первинних документів, реєстрів та форм звітності з метою відображення інформації про інновації; статистичний – для формування уявлення про динаміку показників функціонування підприємств текстильної промисловості й їхню інноваційну спрямованість; порівняльного аналізу – для визначення структури і динаміки витрат на інноваційний розвиток текстильних підприємств; спостереження й анкетування – для розробки пропозицій щодо покращення економічного стану інноваційних підприємств галузі. Обробка матеріалів дослідження здійснювалася із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Теоретичну та інформаційну основу дисертаційної роботи становлять праці вітчизняних і зарубіжних вчених щодо проблем фінансового, внутрішньогосподарського обліку й економічного аналізу, інноваційного менеджменту, а також законодавчі та нормативні акти з бухгалтерського обліку, офіційна бухгалтерська й статистична інформація, матеріали обліку і звітності підприємств текстильної галузі.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у дослідженні теоретико-методичних підходів та розробці рекомендацій щодо вдосконалення обліку й аналізу інноваційних процесів з метою формування інформації щодо випуску і збуту конкурентоздатної продукції у текстильній промисловості. Результати дослідження, що містять наукову новизну, є такими:

вперше:

– розроблено методичні підходи до оцінки, обліку і відображення у звітності інновацій підприємства та структуровано об'єкти обліку й аналізу інноваційних процесів у сфері випуску і реалізації продукції підприємств текстильної галузі за трьома напрямками: капіталізованих витрат інвестиційного характеру; інновацій, що відшкодовуються за рахунок поточних витрат операційної діяльності; інноваційних витрат, що визнаються витратами звітного періоду, й таких, які належать до майбутніх періодів. Застосування такого підходу дасть змогу чітко розмежовувати витрати за періодами та джерелами покриття;

удосконалено:

– визначення економічної сутності інновацій з урахуванням історичного розвитку трактування і встановлення таких ключових аспектів: наявність новизни, яка виражена в новоствореному об'єкті, й її вартісна оцінка у формі готової продукції, матеріальних чи нематеріальних активів; економічного та/або соціального ефекту;

– систему критеріїв визнання інновацій як об'єкта обліку й аналізу, які відповідають ринковим умовам ведення господарської діяльності підприємств, що забезпечить своєчасне та правильне відображення операцій на рахунках бухгалтерського обліку;

– класифікацію інновацій на основі таких додатково введених ознак: спрямування, джерел фінансування, способу погашення та характеру, які поряд з уже існуючими (за формою, змістом, терміном реалізації, етапами впровадження, джерелами чи ініціативою походження) надають змогу обрати відповідну методику обліку і забезпечити якість результатів аналізу. Для цих форм інновацій визначено сферу застосування, центри доходів та витрат за видами діяльності підприємства;

– порядок накопичення і відображення інформації про інноваційні процеси у синтетичному обліку з введенням додаткових субрахунків. При цьому розроблено рекомендації щодо їхнього застосування у процесі відображення господарських операцій у сфері виробництва й збуту текстильної продукції;

– підходи до облікового забезпечення інноваційних процесів та розроблено реєстри й форми внутрішньої звітності для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації інноваційних витрат у текстильній галузі та джерел їхнього покриття, а саме: «Відомість аналітичного обліку інноваційних витрат», «Відомість обліку джерел фінансування інноваційної діяльності», «Відомість аналітичного обліку витрат майбутніх періодів інноваційного характеру»;

набули подальшого розвитку:

– аналітичний інструментарій для оцінки інновацій у виробничій діяльності підприємств текстильної промисловості, який забезпечить створення основи для аналізу впровадження і виконання інноваційних програм та вибору ефективних джерел покриття інноваційних витрат;

– методичні підходи до розрахунку показників ефективності інновацій у межах операційної діяльності підприємств текстильної промисловості. На відміну від існуючих методик, рекомендовано використовувати узагальнюючий показник оцінки ефективності інновацій, який розкриває вплив запроваджених нововведень на зниження виробничої собівартості. Водночас розширено його аналітичні можливості за рахунок часткових показників ефективності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці науково обґрунтованих методичних рекомендацій з вдосконалення організації обліку й аналізу інновацій щодо випуску і збуту продукції. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення достовірності, оперативності й аналітичності обліку, що сприятиме посиленню ефективності всіх видів

діяльності та управління грошовими потоками щодо покриття інноваційних витрат підприємствами текстильної галузі.

Результати дослідження впроваджено у практичну діяльність підприємств текстильної промисловості. Зокрема, вони пройшли апробацію у ВАТ «Тернопільське об'єднання «Текстерно» (довідка № 06-264 від 25.02.2010 р.), ЗАТ «Камвольно-суконна фабрика «Чексіл» (довідка № 02/01/2-134 від 20.10.2010 р.), ВАТ «Льонотекс» (довідка № 01-296 від 25.05.2010 р.), ВАТ «Черкаський шовковий комбінат» (довідка № 1468 від 20.10.2010 р.), ВАТ «Херсонський бавовняний комбінат» (довідка № 05/133 від 03.11.2010 р.), аудиторській фірмі «Консул» (довідка № 684 від 28.09.2010 р.). Окремі результати використовуються в навчальному процесі Тернопільського національного економічного університету (довідка від 28.09.2010 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Всі розробки та пропозиції, викладені в роботі, виконані автором особисто.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертації знайшли відображення в наукових публікаціях і доповідалися й обговорювалися на наукових і науково-практичних конференціях, зокрема на: міжнародній міжвузівській науково-практичній конференції «Удосконалення системи обліку, аналізу та аудиту як складової інформатизації суспільства» (м. Мукачеве, 2004 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Обліково-аналітичні системи суб'єктів господарювання в Україні» (м. Львів, 2005 р.); 12-й міжнародній міжвузівській науково-практичній конференції «XXI століття: Наука. Технологія. Освіта» (м. Мукачеве, 2007 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України» (м. Тернопіль, 2007р.), всеукраїнській науково-практичній конференції «Сучасні тенденції і проблеми розвитку інвестиційно-будівельного комплексу» (м. Тернопіль, 2007 р.); 5-й міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації» (м. Тернопіль, 2007 р.); науковій конференції «Облік, контроль та аналіз у підприємствах і організаціях: теорія, методика, організація» (м. Тернопіль, 2009 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Стан та перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні» (м. Тернопіль, 2010 р.).

Публікації. За результатами дослідження надруковано 13 наукових праць загальним обсягом 4,24 друк. арк. У фахових виданнях одноосібно опубліковано 6 статей (2,78 друк. арк.), в інших виданнях – 7 (1,46 друк. арк.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, висновків, додатків і списку використаних джерел. Повний обсяг роботи охоплює 195 сторінок друкованого тексту. Дисертація містить 72 формули, 13 таблиць та 31 рисунок. 11 додатків вміщено на 39 сторінках. Список використаних джерел налічує 206 назв на 23 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У першому розділі «**Теоретичні основи обліку інновацій як форми інвестиційної діяльності в текстильній промисловості**» розкрито сутність інновацій та інноваційної діяльності, розроблено класифікацію інновацій як об'єкта обліку й аналізу та окреслено напрямки інноваційного розвитку текстильної промисловості.

На основі ретроспективного аналізу встановлено, що поняття «інновації» слід розуміти як новизну, яка виражена у новоствореному об'єкті, й її вартісну оцінку у формі новоствореної продукції, матеріальних чи нематеріальних активів, здатних забезпечувати отримання економічних вигод та/або соціального розвитку підприємства у майбутньому. Ключовими аспектами авторського визначення поняття «інновації» є: новизна; матеріальне чи нематеріальне вираження; вартісна оцінка; економічний та / або соціальний ефект.

Для більш глибокого усвідомлення сутності інновацій досліджено їхню структуру за видами та групами. З допомогою характеристики інновацій за певними ознаками можна визначити, яким чином оцінювати або обліковувати той чи інший об'єкт. За результатами дослідження встановлено, що жоден нормативний документ не надає такої інформації. На основі вивчення різних підходів до класифікації типів інновацій розроблено узагальнену класифікацію інновацій як об'єкта обліку й аналізу щодо випуску і реалізації продукції. Так, в залежності від характеру доцільно виділяти виробничі, маркетингові інновації, інновації соціального, екологічного та організаційно-управлінського характеру. Такий поділ дає можливість обрати відповідний варіант обліку інновацій.

Поділ інновацій за джерелом фінансування є базовим з погляду обліку та оцінки даних активів і їх аналізу. Оскільки методи обліку інновацій в значній мірі залежать від джерел фінансування, такий поділ є необхідний. Тому доцільно виділяти інновації власного фінансового забезпечення, інновації державного забезпечення, інновації цільового забезпечення, інновації кредитного забезпечення.

Важливим критерієм поділу інновацій є спосіб їх погашення, а саме капіталізовані з подальшим перенесенням витрат на новостворений продукт; визнання інновацій поточними витратами діяльності; інновації як витрати майбутніх періодів.

Використання класифікації інновацій за спрямуванням – економічним, соціальним, спеціальним, – дасть змогу більш обґрунтовано визначати напрями розвитку підприємства за їх призначенням, сформувати методичні основи інтерпретації інноваційного менеджменту та системи обліку й аналізу. Водночас важливо пов'язати інновації з їхнім рухом на підприємстві: визначити сфери відповідальності та місця виникнення інноваційних витрат, виділити центри витрат і доходів.

Діяльність, пов'язана з інноваціями, є багатоетапною та не має чітких меж щодо її виокремлення, оскільки на початкових етапах вона взаємодіє з фінансовою (на етапі залучення власного і позикового капіталу в процес здійснення інновацій) та інвестиційною діяльністю (етап здійснення і реалізації

інвестиційних проектів та програм), по мірі впровадження – з іншою операційною (у процесі прикладних досліджень і технічних розробок) та основною операційною діяльністю (у процесі серійного виробництва інноваційної продукції). Інколи ці етапи можуть скорочуватися або розширюватися, змінювати свою послідовність, об'єкти і джерела фінансування, а отже, може зазнавати змін структура інноваційного процесу.

У дисертації вказано, що з огляду на суттєві технологічні особливості виробництва на підприємствах текстильної галузі (попередільний метод з відокремленням, накопиченням та обліком витрат прядильного, ткацького й оздоблювального виробництва; великий операційний лаг і наявність незавершеного виробництва; наявність зворотних відходів, значна автоматизація виробничого процесу та масштабність виробничого обладнання; висока точність обробки; використання згідно з технологією як механічної, так і хімічної обробки) інновації стають важливим чинником розвитку та вдосконалення виробничого процесу (рис. 1).

Обґрунтовано доцільність здійснення інновацій, оскільки зазначені особливості вносять якісні зміни у процес обліку витрат на виробництво текстильної продукції. При цьому констатовано, що інноваційні процеси необхідно розглядати як один з основних способів адаптації підприємств текстильної галузі до постійних змін умов зовнішнього середовища.

У другому розділі **«Організація і методика обліку інноваційних проектів та програм в текстильній промисловості»** розкрито питання обліку інноваційних процесів на підприємстві у сфері випуску і збуту продукції й розроблено пропозиції щодо його вдосконалення.

Втілення науково-технічного прогресу, інноваційних заходів та їхнього групування в обліку на вітчизняних підприємствах текстильної промисловості відбувається за двома напрямками:

- через формування витрат на здійснення науково-дослідних робіт з подальшою капіталізацією на рахунках нематеріальних активів;
- через формування витрат щодо дослідно-конструкторських і технологічних робіт на рахунку витрат майбутніх періодів з поступовим списанням цих сум на поточні витрати підприємства.

За результатами дослідження встановлено, що поточні витрати характеризуються споживанням виробничих ресурсів в одному операційному циклі, а до капітальних витрат зараховуються витрати, які беруть участь у декількох циклах виробництва.

Крім того, облік інноваційних витрат підприємства доцільно вести відповідно до проведення заходів науково-технічного характеру з виокремленням:

- витрат на підготовку, виготовлення та освоєння нової техніки;
- витрат на впровадження науково-технічних досліджень у практичну діяльність.

Облік витрат на науково-дослідні розробки ведеться на субрахунку 941 «Витрати на дослідження і розробки», призначеному для обліку витрат іншої операційної діяльності, через що використовувати його для обліку інновацій

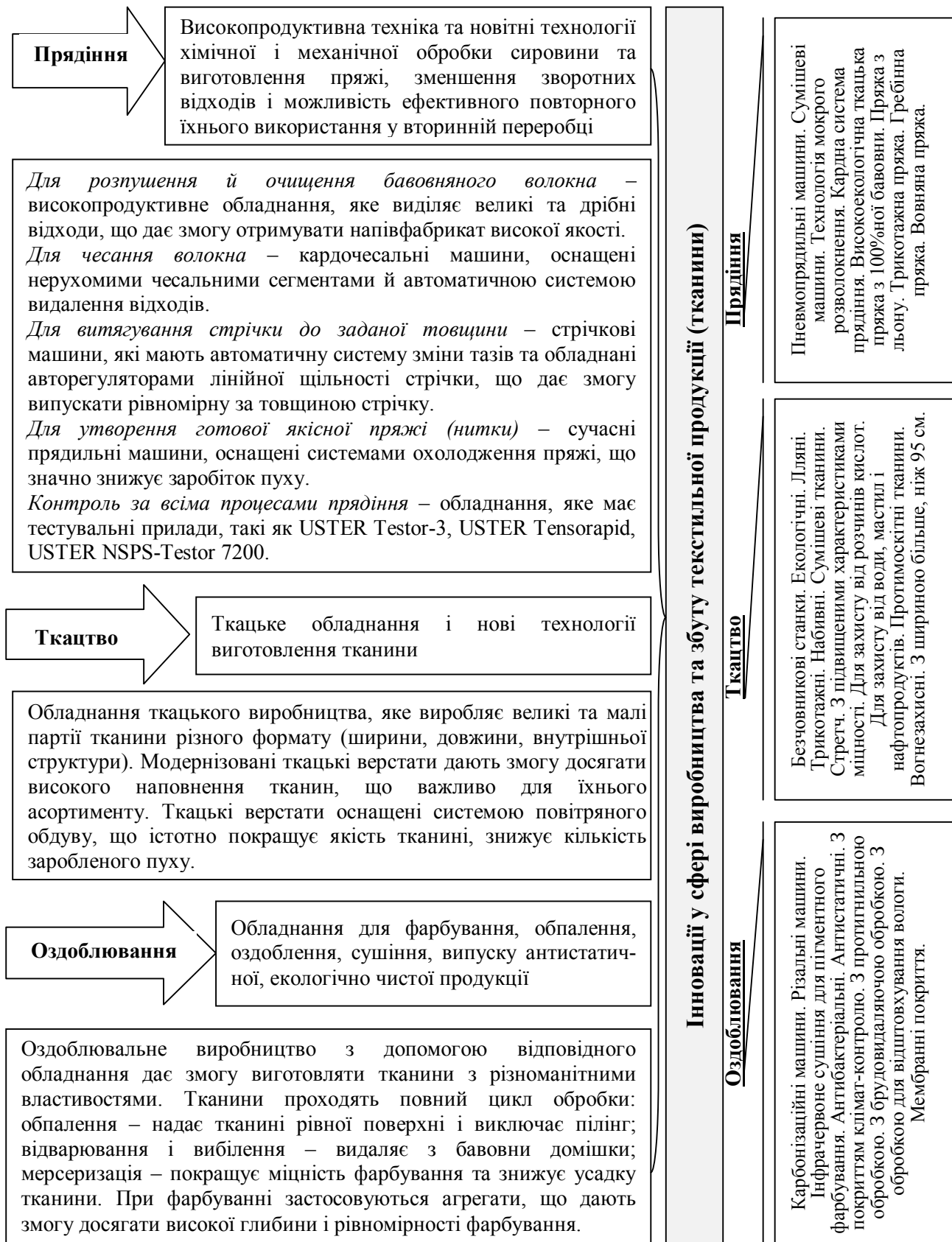

Рис. 1. Напрями інноваційного розвитку текстильного виробництва в Україні

щодо випуску та збуту продукції основного виробництва нелогічно. Значно ближчими до операційної діяльності є витрати на освоєння нових виробництв, нових видів продукції, технологій, що мають більш прикладний характер. На практиці капітальні витрати інноваційного проекту або ж науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи випереджують інноваційні заходи щодо впровадження нових виробництв. Однак сам процес виробництва починається саме з витрат на пускові періоди під час освоєння нових цехів або виробництв, агрегатів, нових видів продукції, технологій. Зазвичай, ці витрати здійснюються до початку виробничого процесу, а потім шляхом розподілу списують на собівартість оновленої продукції у відповідних сумах, виходячи з тривалості періоду, на який розраховані ці витрати.

Науково-дослідні й конструкторські роботи з підготовки нових технологій і способів обробки визнано за доцільне визнавати та відображати в обліку як інтелектуальні інновації, що капіталізуються, з подальшою амортизацією таких необоротних активів. Недоліком є те, що втрачається відповідність визнання та нарахування доходів та витрат за видом діяльності та в межах одного звітного періоду, оскільки наукові розробки в розрізі операційної діяльності не можуть мати доходів, оскільки оформлення результатів – це вже інвестиційна діяльність. Продаж об'єктів наукових розробок (ліцензій, технічних рішень, патентів) є також інвестиційною діяльністю.

У зв'язку з цим запропоновано формувати центри витрат та доходів відповідно до етапів реалізації інноваційних проектів і програм.

В процесі випуску інновацій виділено п'ять етапів: : 1) проектно-конструкторські роботи; 2) підготовчі роботи із запуску нового виробництва; 3) виготовлення експериментального зразка; 4) випуск інновацій; 5) серійне виробництво. При введенні інновацій у виробництво залучаються різні категорії працівників, які мають певні обов'язки та завдання: від працівників НДК відділу до робітників, зайнятих основним виробництвом. Самі етапи інноваційного процесу є центрами відповідальності, які формують певні витрати, що мають особливість в перенесенні їх на результат звітного періоду або на собівартість випущеної продукції. Тобто від стадій інноваційного процесу залежать облік інноваційних витрат та порядок їх списання. Так, на перших стадіях витрати списуються на рахунок зменшення результату періоду (витрати періоду) і чим ближче до запуску нової продукції, витрати змінюються з непрямих на прямі (витрати, що включаються в собівартість).

Окремим центром слід визнати роботи та витрати, що виконуються на етапі здійснення проектно-конструкторських робіт. При розробці проектів і виготовленні дослідних зразків залежно від визначеного порядку покриття інноваційних витрат вони відображаються як витрати періоду або обліковуються як витрати майбутніх періодів з подальшим їхнім розподілом та зарахуванням до виробничої собівартості.

На етапі серійного випуску інноваційної продукції її відокремлений облік у складі операційної діяльності дасть змогу зіставити доходи від реалізації

текстильної продукції з витратами на її виготовлення (з урахуванням витрат на розробку і підготовку експериментальних зразків) та розрахувати ефективність інноваційних проектів.

Існує проблема відображення інноваційної діяльності у синтетичному обліку, оскільки нормативними актами і методичними розробками не визначено порядок відокремленого обліку інноваційної діяльності на спеціально призначеному рахунку. Діяльність підприємства згідно з національними положеннями (стандартами) обліку поділяється на операційну, фінансову, інвестиційну та надзвичайні події. Саме таким чином розкривається інформація й на рахунках витрат і доходів. Інноваційні витрати, інноваційний продукт, доходи та результати від інновацій у сучасному вітчизняному обліку не відображаються. Розширення інформаційного поля рахунків другого порядку і введення нових аналітичних позицій на рахунках третього порядку, як це наведено у табл. 1, дадуть змогу одержувати більш повну й достовірну інформацію про інноваційні процеси на підприємстві з метою оцінювання ефективності інноваційних проектів та програм.

Таблиця 1

Робочий план рахунків першого, другого та третього порядків
щодо обліку інновацій

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Аналітичні рахунки (рахунки третього порядку)	
Код	Назва	Код	Назва	Код	Назва
1	2	3	4	5	6
23	Виробництво	23X	Виробництво інноваційної продукції	23XX	За видами продукції
26	Готова продукція	262	Інноваційна продукція	262X	За видами інноваційної продукції
39	Витрати майбутніх періодів	392	Витрати майбутніх періодів з впровадження інновацій	392X	– дослідно-конструкторські роботи в цехах; – монтаж та демонтаж дослідно- конструкторського обладнання; – конструкторська доробка устаткування; – впровадження інновацій технічного характеру
70	Доходи від реалізації	701	Дохід від реалізації готової продукції	7012	Дохід від реалізації інноваційної продукції
79	Фінансові результати	791	Результат операційної діяльності	7912	Результат від випуску та збуту інноваційної продукції
90	Собівартість реалізації	901	Собівартість реалізованої готової продукції	9012	Собівартість реалізованої інноваційної продукції
94	Інші витрати операційної діяльності	941	Витрати на дослідження і розробки	941X	– витрати на дослідження; – проектно-конструкторські роботи; – розробка експериментального зразка; – раціоналізаторство
44	Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)	441	Прибуток нерозподілений	441X	Прибуток, отриманий від реалізації інноваційного проекту

У дисертації рекомендовано виділяти спеціальний субрахунок на рахунку 23, що дасть змогу вести облік витрат, пов'язаних з випуском інноваційної продукції, формування її виробничої собівартості тощо.

Розроблено пропозиції із застосування форм внутрішньої звітності щодо синтетичного та аналітичного обліку інноваційних витрат і джерел фінансування інноваційних процесів, що дасть змогу більшою мірою забезпечити формування бази даних у систематизованому вигляді для обґрунтованого визначення економічної ефективності інновацій.

За результатами дослідження практичного досвіду діяльності підприємств встановлено, що інновації капітального характеру можуть бути сформовані за двома напрямками:

- 1) матеріальні інновації, які стосуються створення нових основних засобів та їхньої модернізації;
- 2) інтелектуальні інновації капітального характеру зі створення нематеріальних активів.

Обидва напрями пов'язані з інвестиційною діяльністю. При першому варіанті облік доцільно вести на субрахунку 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» відповідно до таких аналітичних рахунків: 1521 «Витрати на придбання (створення) інноваційних технологій», 1522 «Інноваційні технології, придбані за ліцензійним договором», 1523 «Інноваційні технології, які надійшли від технопарку», 1524 «Інноваційні технології, утворені в результаті спільної діяльності».

Такий порядок забезпечить групування витрат за напрямками здійснення інноваційних заходів щодо оновлення основних засобів виробничого призначення, покращить методику обліку інноваційних витрат і зробить можливим здійснення аналізу цих витрат за певний звітний період.

При створенні інтелектуальних новацій на підприємстві запропоновано використовувати такі первинні документи та реєстри для збору й обробки інформації про інноваційну діяльність: картки обліку раціоналізаторських пропозицій (інновацій); тест опитування з вивчення проблемних питань у виробництві продукції та її збуту.

Впровадження цих первинних документів і реєстрів у документообіг підприємства дасть змогу: а) дати достовірну оцінку щодо інноваційних витрат науково-дослідного та конструкторського відділу; б) покращити пошук джерел фінансового забезпечення майбутніх розробок і конструкторських робіт відповідно до запланованих етапів удосконалення інновацій протягом всього життєвого циклу інновацій на основі експертних оцінок; в) розробити програму виконання інноваційних кроків у поточному періоді й інноваційно-інвестиційних проектів стратегічного значення; г) скласти кошторис інноваційних витрат відповідно до нормативних показників; д) спрогнозувати майбутні доходи на основі моделювання.

Автором запропоновано включати до складу інших витрат, пов'язаних зі створення нематеріального активу інноваційного характеру, витрати на підвищення кваліфікації працівників, які задіяні в процесі розробки та

дослідження. Крім того, у первісну вартість інновацій слід відносити витрати, пов'язані з амортизацією основних засобів, знос малоцінних необоротних активів, оплату спеціальних видань, витрати на службові відрядження, якщо вони безпосередньо пов'язані із створенням цього нематеріального активу та приведенням його до стану придатності для використання за призначенням.

У третьому розділі «**Аналіз ефективності інновацій щодо випуску та реалізації конкурентоспроможної продукції**» здійснено оцінку структури і динаміки витрат інноваційного розвитку підприємства й поглиблено аналітичні підходи до аналізу ефективності інновацій.

За результатами аналізу динаміки виробництва тканин встановлено, що основні інвестиційно-інноваційні перетворення у текстильній галузі відбувалися протягом 2003–2005 рр., що пов'язано з реорганізацією та модернізацією текстильного виробництва. На рис. 2 відображено дані в комплексі з динамікою зміни випуску продукції текстильної промисловості.

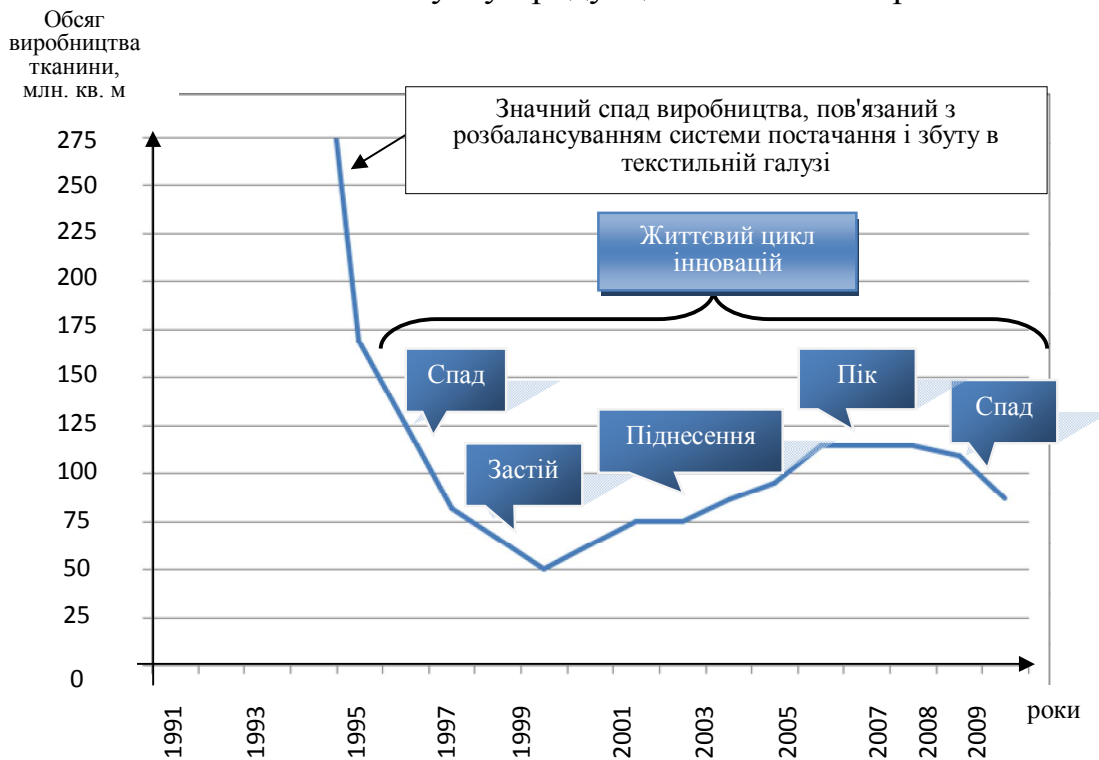

Рис. 2. Динаміка виробництва тканин в Україні протягом 1991–2009 рр.

На основі діагностування, проведеного в роботі, означено низку проблем, що стосуються інноваційних процесів на підприємствах текстильної промисловості. По-перше, встановлено недостатній обсяг необхідної аналітичної інформації про реалізацію інноваційних проектів та програм, поданої в основних формах фінансової звітності. В такому разі, у структурі виручки необхідно виокремлювати дані щодо реалізації інноваційної продукції та її аналогів. Таку інформацію рекомендовано подавати в річній фінансовій звітності у формі відповідних розшифровок при визначенні загальних показників виручки підприємства загалом і за інноваційними видами продукції зокрема.

По-друге, існуючу систему обліково-аналітичного забезпечення визнано за доцільне доповнити інформацією для визначення рівня рентабельності інновацій у сфері випуску та збуту продукції. Для цього запропоновано ввести у систему облікових реєстрів показники, що розкривають інформацію про використання позикових коштів на капітальні інвестиції інноваційного характеру, інноваційну спрямованість основних засобів і нематеріальних активів та обсяги виробництва інноваційної продукції.

Сучасний підхід до оцінки ефективності інновацій має базуватись на взаємозв'язку показників операційної, фінансової й інвестиційної діяльності підприємства. Запропонована методика оцінки спрямована на:

- розрахунок порівняльно-аналітичних показників використання активів, які належать до інвестиційно-інноваційного сегмента діяльності підприємства;
- вивчення динаміки витрат, доходів і результатів від впровадження інновацій, що стосуються операційної діяльності та мають безпосередній вплив на підсумкові показники фінансово-господарської діяльності підприємства;
- оцінку й аналіз ефективності інновацій.

З допомогою аналізу виробничих витрат на підприємствах, які виготовляють тканини, з'ясовано, що на практиці доцільно виконувати аналітичні процедури щодо визначення ефективності інновацій у сфері виробництва з розподілом часових періодів не за рядом років (t_1, t_2, t_3), а з виділенням періоду, що передуює впровадженню інновацій у сферу виробництва і збуту (базовий період t_0), та періоду після реалізації інноваційного проекту (звітний період t_1).

Обґрунтовано доцільність використання для аналізу інновацій у сфері випуску і збуту продукції комплексного показника економії собівартості (E_c):

$$E_c = (ПМ_1 + ПЗ_1 + A_1 + ПВ_1) - (M_0 + Z_0 + A_0 + ПВ_0) \cdot ТП_1/ТП_0, \quad (1)$$

де $ТП_1/ТП_0$ – питома вага інноваційної продукції у загальному обсязі виробництва товарної продукції ($ТП_0$); $ПМ_1$ та $ПМ_0$ – матеріальні витрати, пов'язані відповідно з випуском продукції після і до впровадження інновацій; $ПЗ_1$ та $ПЗ_0$ – витрати на заробітну плату і пов'язані з нею відрахування працівників, зайнятих відповідно виробництвом інноваційної продукції та продукції до впровадження нововведень; A_1 й A_0 – нараховані суми амортизації, пов'язані відповідно з випуском інноваційної продукції та її аналога до інноваційних перетворень; $ПВ_1$ й $ПВ_0$ – суми інших прямих витрат, пов'язаних з виробництвом нової продукції та її аналога до впровадження інновацій у сферу виробництва.

Розкриття інформації про собівартість продукції до і після впровадження інновацій дасть змогу визначати загальну економію витрат на виробництво з виділенням різних чинників впливу.

На основі результатів проведеного аналізу економії собівартості після запровадження інновацій можна стверджувати, що спостерігається зниження рівня виробничої собівартості інноваційної продукції. Зокрема, оцінка ефекту від впровадження інновацій у сферу виробництва дала такі результати економії

за рахунок зниження собівартості, а саме на: ВАТ «Тернопільське об'єднання «Текстерно» – на суму 3 803 тис. грн., ВАТ «Херсонський бавовняний завод» – 8 013 тис. грн., ВАТ «Черкаський шовковий завод» – 5 697 тис. грн., а Житомирський ВАТ «Льонотекс» отримав економічний ефект від впровадження інноваційної продукції у сумі 5 697 тис. грн.

Застосування комплексного показника економії собівартості для визначення ефективності інноваційних перетворень у сфері випуску та збуту продукції допоможе визначати не тільки позитивні зміни у собівартості інноваційної продукції порівняно з її величиною у базовому періоді, а й оцінити фактори, що впливають на такі зміни. Знаючи це, підприємство в межах існуючих можливостей здатне маневрувати основним капіталом і високоліквідними активами, натуральним обсягом випуску та реалізації інноваційної продукції й її аналога, наближаючи умови попиту на свою продукцію до бажаного результату.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано вирішення наукової проблеми, що полягає в удосконаленні методики та організації обліку й аналізу інновацій щодо випуску і збуту продукції підприємствами текстильної промисловості. Це дало підстави сформулювати такі висновки та пропозиції:

1. Інновації – це новизна, що виражена в новоствореному об'єкті, та її вартісна оцінка у формі готової продукції, матеріальних чи нематеріальних активів, здатних забезпечувати отримання економічних вигод та/або соціального розвитку підприємства у майбутньому.

Обґрунтовано необхідність об'єктивного вираження інновації у формі новоствореної продукції, нематеріального активу, незавершених капітальних інвестицій як результату впливу новизни на об'єкт та її вартісний вимір з метою забезпечення управління обліково-аналітичною інформацією про інноваційні витрати, доходи і результати для визначення їхньої ефективності.

2. До критеріїв визнання інновацій з позиції ринкового підходу рекомендовано ввести такі додаткові умови: можливість ідентифікувати інновацію та ймовірність отримання від їхнього використання майбутніх економічних вигод; можливість отримати економічну вигоду від продажу інновації, яку неможливо ідентифікувати, але є зацікавлені покупці; можливість виокремлення даного об'єкта зі складу неідентифікованих нематеріальних активів для власного використання у виробничій системі; за умови, що актив можна обміняти на інший інноваційний актив з метою отримання економічних вигод. Побудовано структурно-логічну схему поетапного процесу визнання інновацій, що забезпечить уникнення необґрунтованої їхньої реєстрації на рахунках бухгалтерського обліку.

3. Запропоновано розширити діючу класифікацію інновацій на основі доповнення її новими ознаками, які визначають їх як об'єкт обліку. За джерелами фінансування інновації поділено на інновації з власним фінансовим

забезпеченням, державним забезпеченням, цільовим забезпеченням, кредитним забезпеченням; за характером – на інновації виробничого, соціального характеру, маркетингові інновації, екологічні та організаційно-управлінські інновації; за способом погашення – на капіталізовані з подальшим перенесенням витрат на новостворений продукт, визнання інновацій поточними витратами діяльності й інновації як витрати майбутніх періодів. Для цих класифікаційних ознак визначено сфери відповідальності та центри доходів і витрат за видами діяльності підприємства й встановлено особливості їхнього відображення в обліку.

4. Розроблено методику збору та реєстрації господарських операцій, пов'язаних з впровадженням інновацій, і запропоновано форми первинних документів та реєстрів, серед яких: «Картка обліку раціоналізаторських пропозицій (інновацій)», «Тест опитування з вивчення проблемних питань у виробництві продукції та її збуті», «Відомість аналітичного обліку інноваційних витрат», «Відомість аналітичного обліку витрат майбутніх періодів інноваційного характеру». Доведено, що їхнє використання дасть змогу: а) дати достовірну оцінку щодо інноваційних витрат на науково-дослідні й конструкторські роботи; б) виявити джерела фінансового забезпечення майбутніх розробок відповідно до запланованих етапів протягом всього життєвого циклу інновацій; в) розробити послідовність інноваційних кроків у поточному і майбутніх періодах; г) отримати та контролювати вартісну оцінку інноваційних процесів на підприємстві.

5. З метою розширення інформаційної бази для тактичного, стратегічного управління визнано за доцільне доповнити План рахунків відповідними субрахунками: «Виробництво інноваційної продукції» (для узагальнення витрат з виробництва інноваційної продукції), «Інновації капітального характеру» (для обліку капітальних інновацій), «Інноваційна продукція» (для обліку новоствореної продукції).

Обґрунтовано необхідність ведення обліку інноваційних витрат, доходів і результатів за центрами їхнього виникнення, яка впливає з вимог внутрішньогосподарського обліку щодо забезпечення управління інформацією про результативність створення, впровадження та використання нововведень у сфері виробництва і збуту. З огляду на це, рекомендовано відкривати субрахунки й аналітичні рахунки третього та четвертого порядків про доходи, витрати і результати на підприємствах, що здійснюють реалізацію інноваційних проектів та програм. Застосування такого підходу сприятиме розширенню інформаційних потоків для розкриття інформації про інноваційні витрати, інноваційні доходи, прибутки (збиток) від виконання і впровадження інноваційних проектів та програм і прийняття на основі цього відповідних управлінських рішень. Така облікова інформація є достовірною базою для оцінки й аналізу ефективності інновацій.

6. Доцільно розмежовувати в обліку інновації, які капіталізуються, інновації в операційній діяльності та інновації, які відносяться до майбутніх періодів. Побудовано схеми і складено рекомендації, з урахуванням яких стає можливим

ведення обліку інновацій протягом всього їхнього життєвого циклу: від створення до впровадження у виробництво.

7. Для забезпечення реальної оцінки та формування аналітичних даних про інноваційні процеси запропоновано створити еталонну інформаційну базу даних; доповнити реєстри бухгалтерського обліку низкою показників, які розкривають інформацію про використання позикових коштів на капітальні інвестиції інноваційного характеру, інноваційну спрямованість основних засобів, нематеріальних активів, обсяги виробництва інноваційної продукції.

8. З метою оцінки й аналізу ефективності нововведень та інновацій розроблено методику, спрямовану на: а) розрахунок порівняльно-аналітичних показників використання активів, які належать до інвестиційно-інноваційного сегмента діяльності підприємства; б) вивчення динаміки витрат, доходів і результатів від впровадження інновацій, що стосуються операційної діяльності та мають безпосередній вплив на підсумкові показники фінансово-господарської діяльності підприємства; в) оцінку й аналіз ефективності інновацій.

9. Для аналізу інновацій у сфері випуску та збуту продукції доцільно використовувати комплексний показник економії собівартості, за допомогою якого можна визначити абсолютну суму економії витрат і відносний коефіцієнт ефективності. Аналіз ефективності інновацій рекомендовано здійснювати з виокремленням певних етапів: розрахунковий рік впровадження, перший рік після закінчення нормативного терміну освоєння нововведення, початковий рік терміну корисного використання інновацій, термін корисного використання нововведень та останній рік терміну корисного використання інновацій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Волошин І. В. Порядок обліку випуску та реалізації текстильної продукції / І. В. Волошин // Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка. – 2004. – Вип. 17. – (Серія : Економіка). – С. 222–227.
2. Волошин І. В. Особливості формування фінансового результату від операційної діяльності / І. В. Волошин // Вісник Хмельницького національного університету. – 2005. – № 4, ч. 2, т. 2. – С. 118–120.
3. Волошин І. В. Особливості обліку формування виробничої собівартості продукції / І. В. Волошин // Формування ринкової економіки в Україні: наук. зб. Вип. 15, ч. 2 «Обліково-аналітичні системи суб'єктів господарської діяльності в Україні». – Львів : Львів. нац. ун. ім. Ів. Франка, 2005. – С. 470–475.
4. Волошин І. В. Облік інноваційних процесів, направлених на розвиток текстильного виробництва / І. В. Волошин // Галицький економічний вісник. – 2007. – № 2 (13). – С. 128–133.
5. Волошин І. В. Методика оцінки інновацій / І. В. Волошин // Облік і фінанси АПК. – 2009. – № 4. – С. 102–106.
6. Волошин І. В. Основні аспекти обліку інновацій у здійсненні операційної діяльності / І. В. Волошин // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 6. – С. 200–205.

Статті в інших виданнях

7. Волошин І. В. Особливості обліку випуску та реалізації текстильної продукції / І. В. Волошин // Збірник матеріалів Міжнародної міжвузівської науково-практичної конференції «Удосконалення системи обліку, аналізу та аудиту як складової інформатизації суспільства», – Тернопіль-Мукачеве : ТАНГ, 2004. – С. 86–89.

8. Волошин І. В. Оцінка і облік інноваційних процесів на підприємстві / І. В. Волошин // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції і проблеми розвитку інвестиційно-будівельного комплексу». – Тернопіль : ТНЕУ, 2007. – С. 176–177.

9. Волошин І. В. Напрями інноваційного розвитку текстильної галузі та їх вплив на організацію обліку / І. В. Волошин // Збірник матеріалів XII Міжнародної міжвузівської науково-практичної конференції. – Мукачеве : МТІ, 2007. – С. 165–166.

10. Волошин І. В. Напрями освоєння джерел фінансування інноваційної діяльності вітчизняними підприємствами / І. В. Волошин // Збірник матеріалів 5-ї Ювілейної міжнародної науково-практичної конференції молодих учених «Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації». – Тернопіль : ТНЕУ, 2007. – С. 53–55.

11. Волошин І. В. Оцінка та інформаційне забезпечення інноваційних проектів і програм у виробництві та збуті продукції // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції ТНЕУ «Створення інтелектуальної системи обліку для економіки України». – Тернопіль : ТНЕУ, 2007. – С. 137–141.

12. Волошин І. В. Визначення економічної сутності інновацій як об'єкта обліку і аналізу / І. В. Волошин // Економічний аналіз. – 2008. – Вип. 3 (19). – С. 261–264.

13. Волошин І. В. Деякі аспекти обліку інновацій / І. В. Волошин // Облік, контроль та аналіз у підприємствах і організаціях: теорія, методика, організація : зб. наук. конф. проф.-викл. складу та студ. ТНЕУ, (14-15 квіт. 2009 р.). – Тернопіль : Принтер-інформ, 2009. – С. 26–29.

АНОТАЦІЯ

Мельничук І. В. Облік і аналіз інновацій у сфері випуску та збуту продукції текстильної промисловості. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2011.

Дисертаційна робота присвячена дослідженню теоретичних та методичних засад обліку й аналізу інновацій, висвітленню особливостей розкриття обліково-аналітичної інформації про інновації у сфері випуску і збуту продукції на підприємствах текстильної промисловості.

З'ясовано зміст інновацій, їхню економічну сутність та форми здійснення на підприємствах текстильної промисловості, вдосконалено систему їхньої класифікації. Розглянуто методи оцінки й обліку інновацій за трьома напрямками, а саме: капіталізовані витрати інноваційного характеру; інновації, що стосуються операційної діяльності; інноваційні витрати, що стосуються майбутніх періодів. Поглиблено методичні підходи до розрахунку показників ефективності інновацій у межах основної діяльності підприємств текстильної промисловості, розширено аналітичний інструментарій для оцінки інновацій у сфері виробництва і збуту продукції текстильної галузі.

Ключові слова: інновації, інноваційний процес, облік інновацій, текстильна промисловість, випуск та збут продукції, аналіз ефективності інновацій.

АННОТАЦІЯ

Мельничук І. В. Учет и анализ инноваций в сфере выпуска и сбыта продукции текстильной промышленности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Тернопольский национальный экономический университет. – Тернополь, 2011.

Диссертационная работа посвящена комплексному исследованию теоретических и методических основ учета и анализа инноваций и раскрытию учетно-аналитической информации об инновациях в сфере выпуска и сбыта продукции на предприятиях текстильной промышленности.

Научно обосновано понятие «инновации», установлена их экономическая сущность.

Усовершенствована система классификации инноваций как объекта учета и анализа путем дополнения их видов во взаимосвязи со сферами ответственности и видами деятельности: направлениями; источниками финансирования; характером; формами; содержанием; сроками реализации; этапами внедрения; источниками происхождения, что позволит выбрать подходящую методику учета и обеспечит более качественное проведение анализа.

Рассмотрены методы оценки и учета инноваций в сфере выпуска и сбыта продукции текстильной промышленности и сформированы подходы отражения в отчетности инноваций по трем направлениям, а именно: капитализированные расходы инвестиционного характера; инновации, относящиеся к текущим расходам операционной деятельности; инновационные затраты, относящиеся к будущим периодам.

В процессе выпуска инноваций выделено пять этапов: 1) проектно-конструкторские работы, 2) подготовительные работы по запуску нового производства, 3) изготовление экспериментального образца; 4) выпуск инноваций; 5) серийное производство. Сами этапы инновационного процесса представляют центрам ответственности, которые формируют определенные

затраты, имеющие особенность в переносе их либо на результат отчетного периода или на себестоимость выпущенной продукции. То есть, на первых стадиях расходы списываются на счет уменьшения результата периода (расходы периода), и чем ближе к запуску новой продукции, затраты изменяются по косвенным на прямые (расходы, включаемые в себестоимость).

Выяснено, что существует проблема отображения инновационной деятельности в синтетическом учете, поскольку нормативными актами и методическими разработками не определен порядок обособленного учета инновационной деятельности на специально предназначенном счете. Расширение информационного поля счетов второго порядка и введение новых аналитических позиций на счетах третьего порядка позволят получать более полную и достоверную информацию об инновационных процессах на предприятии с целью оценки эффективности инновационных проектов и программ. Внесены дополнения в действующий План счетов бухгалтерского учета, касающийся синтетических счетов 15 «Капитальные инвестиции», 23 «Производство» и 26 «Готовая продукция».

Разработана внутренняя бухгалтерская документация (первичные документы, учетные регистры), а именно: «Ведомость аналитического учета инновационных затрат», «Ведомость учета источников финансирования инновационной деятельности» и «Ведомость аналитического учета расходов будущих периодов». Получила развитие отчетность в плане раскрытия информации об инновационных процессах.

Обоснована необходимость ведения учета инновационных доходов и расходов по центрам их возникновения и ответственности. Указано, что целесообразно открывать субсчета и аналитические счета третьего и четвертого порядков в предприятиях, занимающихся инновационной деятельностью, по учету доходов от реализации инновационной продукции, себестоимости реализованной инновационной продукции, результатов от выпуска и сбыта инновационной продукции. Отмечено, что использование данного подхода позволит расширить информационные потоки для раскрытия инновационных затрат, инновационных доходов, прибыли (убытка) от выполнения и внедрения инновационных проектов и программ.

Расширен аналитический инструментарий для оценки инноваций в производственной деятельности предприятий текстильной отрасли, который обеспечит создание основы для анализа рационального выполнения инновационных программ и источников покрытия инновационных затрат. Рекомендовано дополнить бухгалтерскую отчетность соответствующими показателями и расширить информацию в этом направлении в Примечаниях к финансовой отчетности.

Разработана методика расчета показателей эффективности инноваций в рамках производственной деятельности предприятий текстильной промышленности, построена модель экономического анализа эффективности инноваций с выходом на показатель экономии себестоимости произведенной продукции инновационного характера.

Ключевые слова: инновации, инновационный процесс, учет инноваций, текстильная промышленность, выпуск и сбыт продукции, анализ эффективности инноваций.

ANNOTATION

Melnychuk I. V. Accounting and Analysis of Innovations in Production and Marketing of Textile Products. – Manuscript.

Thesis for Candidate Degree in Economics, speciality 08.00.09 – accounting, analysis and auditing (types of economic activities). – Ternopil National Economic University. – Ternopil, 2011.

The dissertation is focused on the research of theoretical and methodological principles of accounting and analysis of innovation, the illumination of the disclosure of accounting and analytical information on innovation in production and marketing in the textile industry.

Thesis is defines the notions of innovation, their economic substance and form of innovation in enterprises of textile industry, the system of classification. The methods of assessment and registration of innovations in three areas: investment costs capitalized character; innovations that are included in operating activities, innovation expenditure relating to future periods. Methodical approach of calculating the efficiency of innovation within the production of the textile industry, advanced analytical tools, namely to assess innovation in industrial enterprises of textile industry.

Key words: innovation, innovation process, accounting innovation, the textile industry, production and marketing of products, analysis of innovation efficiency.

Підписано до друку 5.09.2011 р.
Формат 60x90/16. Гарнітура Times.
Папір офсетний. Друк на дублюванні.
Умов. друк. арк. 0,9 Зам. № А002-21. Тираж 130 прим.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців ДК № 3467 від 23.04.2009 р.

Віддруковано у видавництві “Економічна думка ТНЕУ”
46020 Тернопіль, вул. Львівська, 11
тел. (0352) 47-58-72